

zes eredoctoraten waaronder dat van Harvard. Voor iemand die met leren en studeren niet verder kwam dan de middelbare school een ongekennde prestatie.

De Gebroeders Wright leest als een spannend boek, waarin een jongensdroom werkelijkheid wordt. De stof voor het verhaal heeft David McCullough gehaald uit krantenartikelen, dagboeken, aantekeningen en meer dan duizend brieven van de familie Wright. Milton (de vader), Katharine (de enige zuster), Wilbur en Orville correspondeerden frequent met elkaar in epistels die volgens de auteur zelden saai, irrelevant of slecht geschreven waren. Mede daardoor krijgt de lezer een prachtig tijdsbeeld geprojecteerd van het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. In het *fin de siècle* heerst in zowel Amerika als Europa een euforische stemming en een optimistische sfeer. De massale belangstelling in alle lagen van de bevolking voor het nieuwe magische verschijnsel (koningshuizen niet uitgezonderd) is er een exponent van. Weliswaar ontbreken er oorlogen en belangrijke politieke gebeurtenissen in de biografie (alleen van de moord op president McKinley in 1901 en de reactie van het Amerikaanse volk erop maakt de auteur gewag), ze lijkt me desondanks voor docenten geschiedenis de moeite van het lezen waard. Een must zou het lezen moeten zijn voor leerlingen die de ambitie hebben ooit piloot te worden. En ongetwijfeld zijn dat er velen, gezien de enorme hoeveelheid vliegbewegingen die per dag worden uitgevoerd, ruim een eeuw na de allereerste vlucht waarmee de gebroeders Wright geschiedenis hebben gemaakt.

Gert Moleman ■

DE WIJZE LES VAN EEN OOSTERSE VORST

Eens las ik een mooi verhaal over een oosterse vorst. Hij wilde een overzicht van de wereldgeschiedenis. Na enkele jaren droegen de wijzen van zijn hof een paar stapels boeken naar binnen. Maar voor zoveel studie had de koning geen tijd. Weer gingen een paar jaar voorbij. Toen kwamen de wijzen met één stapel. Opnieuw schudde de koning het hoofd. Hij wilde niet meer dan één enkel boek. Toen de wijzen hem dat kwamen brengen, lag de vorst op zijn sterfbed. Hij zou het nooit meer kunnen lezen. De oudste wijze vatte toen dat ene boek samen in drie zinnen: ze zijn geboren; ze hebben geleeden; ze zijn gestorven.

Dit verhaal brengt ons bij het grote dilemma van ons vak: welke keuzes maken we? De complete wereldgeschiedenis behappen is onmogelijk. Dus maken we een selectie, die ons dwingt na te denken over de essentie van de geschiedenis. Het nadeel is dat een radicale bekorting het beeld van de geschiedenis terugbrengt tot één aspect.

In het voorbeeld van de oosterse vorst is dat het aspect van het menselijk lijden. Maar dat is niet de volledige werkelijkheid. Bovendien is inperking van de geschiedenis in strijd met een van de basisprincipes van ons vak: het inzicht dat geschiedenis ontwikkeling inhoudt. Het besef van continuïteit én verandering behoort tot de fundamenteën van goed geschiedenisonderwijs. De historische ontwikkeling is nu juist de kern van geschiedenis: Noormannen zijn geen mensen uit de negende eeuw, alleen dan zonder mobieltje. Het waren andere mensen. In de huidige adviezen van Onderwijs 2032 zijn deze noties volstrekt afwezig. Als ik in het tussentijds advies van het Platform Onderwijs 2032 lees, 'dat leerlingen iets leren niet alleen maar omdat het historisch zo gegroeid is, maar omdat het voor de toekomst van belang wordt geacht', klem ik me aan m'n stoel vast. In de opvatting van Schnabel c.s. is historisch besef opgegaan in de hang naar pragmatiek. Die conclusie brengt ons weer bij de oosterse vorst. De consequentie is namelijk dat 'bij de bepaling van de kern van de onderwijsinhoud, onderdelen kunnen worden geschrapt'. Echter, wie op inhoud selecteert, moet weten waar geschiedenis over gaat. Is geschiedenis een kringloop, een evolutionair proces of een voorbereiding op de toekomst? We ontkomen niet aan een berede-nerde selectie van *kennis* voor het toekomstige curriculum. Deze selectie is echter niet neutraal. Laten we daarom onze selectiecriteria op tafel leggen. De belangrijkste vraag is niet hoe we de geschiedenis voor leerlingen ordenen, maar de doelstelling ervan. Historisch besef dient te leiden tot bestaansverheldering, persoonlijkheidsvorming en oordeelvelling: van geschiedenis wordt je een ander mens. ■

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.

